

SATUL CA IZVOR DE INSPIRAȚIE ÎN PICTURA LUI SERGIU GALBEN

CZU: 75.04.071.1

DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461.23.4-71.21>Doctor în studiul artelor **Ludmila TOMA**

THE VILLAGE AS A SOURCE OF INSPIRATION IN SERGIU GALBEN'S PAINTING

Summary. The article highlights the creative originality of Sergiu Galben, a prominent representative of Moldavian fine arts from the second half of the 20th century – the beginning of the 21st century. His works, varied in terms of motifs and expressive means, impress with the author's emotional openness, suggest his harmonious connection with the universe of nature, his love for his native land. The artist is emotionally close to the environment of working people from the countryside, which he paints based on the well-assimilated European plastic culture.

Keywords: Sergiu Galben, painting, composition, portrait, landscape, color, harmony, expressiveness.

Rezumat. Articolul pune în evidență originalitatea creației lui Sergiu Galben, un reprezentant marcant al artelor plastice moldovenești din a doua jumătate a secolului al XX-lea – începutul secolului al XXI-lea. Lucrările sale, diverse sub aspectul motivelor și mijloacelor expresive, impresionează prin deschiderea emoțională a autorului, sugerează conexiunea sa armonioasă cu universul naturii, dragostea pentru meleagul natal. Artistul este apropiat sufletește de mediul oamenilor muncii de la țară, pe care îl zugrăvește fundamentându-se pe cultura plastică europeană bine asimilată.

Cuvinte-cheie: Sergiu Galben, pictură, compoziție, portret, peisaj, colorit, armonie, expresivitate.

Opera pictorului Sergiu Galben, valoroasă prin deschiderea sa emoțională, starea de spirit poetică și varietatea de culori, este cunoscută în Moldova și peste hotarele ei prin numeroase expoziții – personale și de grup, naționale și internaționale. Realizările artistului sunt marcate de premii la diverse concursuri; multe pânze au fost achiziționate de muzee și colecționari. Particularitățile biografiei și picturii sale au fost relevate într-o serie de articole din presă [1–6] și în studii de istoria artei [7–9]. Semnificația creației lui Serghei Galben pentru dezvoltarea artelor plastice din Moldova este oglindită în albume și analize științifice [10–17].

Aprofundând și diversificând expresiile figurativului în diferite perioade, pictorul menține integritatea personalității sale creatoare. Acest fapt se datorează, în mare măsură, conexiunii sale organice cu pământul natal. Devenit de multă vreme orășean, ori de câte ori e posibil, revine la baștină în satul său natal, unde pictează îndelung și inspirat.

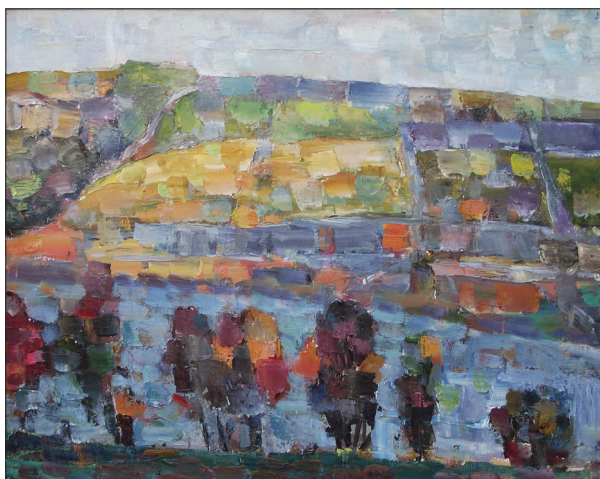
Sergiu, al treilea dintre cei patru fii ai lui Ivan Galben, țăran din satul Sănătăuca, județul Soroca (azi raionul Florești), născut la 1 mai 1942, era obișnuit cu muncile agricole din copilărie. Vedea în ele însă nu

doar partea fizică, istovitoare. Muncile din câmp îi dădeau senzația libertății și frumuseții. Omul în ambianța naturii îl copleșea. În anii de școală era pasionat de desen și își trimitea schițele prin poștă la Chișinău, acestea înfățișând copii, țărani la muncă sau oameni în gară în așteptarea trenului, schițe publicate în ziarele pentru elevi ale timpului.

În 1959, devine student la Școala Republicană de Artă „I.E. Repin”, unde îi avea ca profesori pe talentații pictori A. Grigoraș, Olga Orlova, V. Pușcaș, D. Iancu. Orele de istoria artei ținute de Ada Zevin l-au ajutat să cunoască și să însușească legitățile creației artistice, particularitățile gândirii vizual-figurative, iar dezvoltarea imaginației a fost stimulată de lucrările inovatoare ale artiștilor M. Grecu, Valentina Rusu-Ciobanu, I. Vieru, de expozițiile de la începutul anilor 1960 și dezbaterile prilejuite de acestea. Tendințele picturii moldovenești din anii șazeци au influențat lucrarea de absolvire a lui Sergiu Galben – compoziția *Primăvara*, prin alegerea motivelor rurale, stilizarea în spiritul artei populare și starea de spirit lirică a personajelor.

După absolvire, Sergiu Galben activează ca scenograf la Studioul „Moldova-Film”, sub conducerea lui

Zi cu arșiță, 1992, pânză, ulei, 63 × 76 cm, MNAM.

Toamnă în vii, 1991, pânză, ulei, 60 × 70 cm.

Vasile Covrig. Nu-i rămânea timp pentru pasiunea sa, pictura, de aceea, un an mai târziu, se angajează profesor la Școala de Pictură pentru Copii „A. Șciusev”. Concomitent cu activitatea didactică, pictează. Explorează diverse mijloace picturale. Prin exersarea tehnicilor cubiste artistul optează pentru amplificarea expresiilor constructive în naturile statice și portrete (*Portretul tatei*, 1970; *Tata*, 1972). Realizează compoziții în care tinde să valorifice expresii monumentale (*Tinerii pescari*, 1970). Mai frecvent însă, artistul adoptă o manieră delicată, în concordanță cu viziunea sa lirică asupra lumii (*Fetița în grădină*, 1968; *Băiețel în grădină*, 1973).

În chipurile oamenilor muncii, Sergiu Galben evidențiază trăsăturile esențiale ale personalității lor – demnitatea, noblețea, conexiunea cu natura (*Cultivatorii de tutun*, 1972; *Colhoznica V. Vasilachi*, 1974). Mediul natural are o importanță deosebită în compozițiile sale tematice. Pânza *Toamnă pe ogoare* (1977),

care reflectă activitatea cotidiană a țăranilor impresionează prin soluția plastică identificată: galbenul semantic complex al porumbului din prim-plan pe fundalul oamenilor ce muncesc în depărtare. În tabloul *Ploaie de iulie* (1984), autorul pledează pentru prezentarea unor aspecte panoramice ale peisajului rural, lumina soarelui revărsându-se prin cerul înnoțat ce acoperă o bună parte din suprafața pânzei. În lucrarea *Câmp cu floarea-soarelui* (1984), cu toate că lipsesc personajele, starea de spirit a peisajului se asociază cu tema muncii agricole.

În spațiul deschis, artistul înfățișează și sărbători în masă (*Sărbătoarea sportului în sat*, 1983; *Sărbătore pe Nistru*, 1986), care nu periclitează însă percepția calmului epic al dealurilor, râului și cerului. Tabloul *Nunta* (1981) se remarcă printr-o atmosferă aparte, semnificația sacră a evenimentului fiind accentuată de imaginea unui arbore somptuos, care se asociază cu „pomul vieții”, simbolic în arta populară.

Micii pescari, 1970, pânză, ulei, 81 × 80, MNAM.

Tata, 1972, pânză, ulei, 40 × 33 cm.

Colhoznica V. Vasilachi, 1974, pânză, ulei, 120 × 96 cm.
MNAM.

Autor a numeroase peisaje care creează o imagine de ansamblu a meleagului moldovenesc prin diversitatea aspectelor abordate, Sergiu Galben este fascinat în special de perioada autumnală, cu bogăția sa de nuanțe cromatice. Motivul său preferat îl constituie rândurile de viță-de-vie, cu piloni care conferă compoziției semnificație și rigoare. Expresii plastice monumentale conține pânza *Peisaj* (1990), cu butuci luxurianți de viță-de-vie între stâlpii albi ce se ridică pe versant. O imagine epică oferă *Viile din Ialoveni* (1992), în care ramurile goale întunecate par dramatic tensionate în contrast cu un nor imens.

O temă aparte constituie motivele urbane. Artistul înfățișează străzile vechi ale Chișinăului, evidențiind pereții albi, scăldați în lumina soarelui, cu umbre violete căzute pe străduțe (*Strada Gr. Ureche*, 2011; *Strada Armenească*, 2012) sau găsind nuanțe cromatice inedite în gama de culori reci (*Iarnă în orașul vechi*, 2009; *Liniște*, 2017). Actualizând impresiile de călătorie în

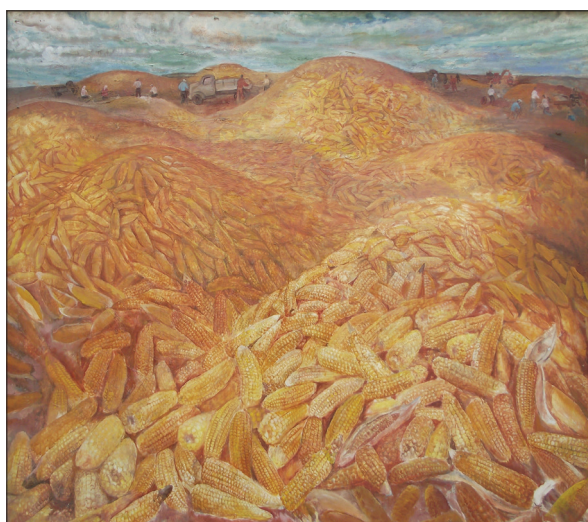
Cultivatorii de tutun, 1972, pânză, ulei, 156 × 132 cm,
MNAM.

orașele României, Bulgariei, Austriei, pictează peisaje care recrează starea de spirit a trecutului, cu un sentiment de tristețe provocat de conștientizarea fragilității clădirilor de altădată.

Subiectul principal al creației lui Sergiu Galben rămâne a fi viața satului și a sătenilor. În chipurile din portrete autorul dezvăluie puritatea sufletului, spontaneitatea tulburătoare a emoțiilor. Sătenii sunt înfățișați cu multă simpatie – un adolescent bronzat (*Băiat*, 2005), o tânără cu un cocoș (*Cocoș cu gâtul gol*, 2010), un muzicant autodidact (*Costică muzicantul*, 2018). Autorul abordează recreerea tineretului rural cu un umor fin, în spiritul artei naive, caracteristice copiilor și artiștilor autodidacți (*Dans*, 2010; *Muzică*, 2017). În mod similar, cu o doză de autoironie, a fost creat autoportretul intitulat *Inspirație* (2011), în care pictorul și-a reprodus chipul la un șevalet, cu un papagal pe umăr. Pata sonoră – penajul verde al păsării – intensifică expresivitatea

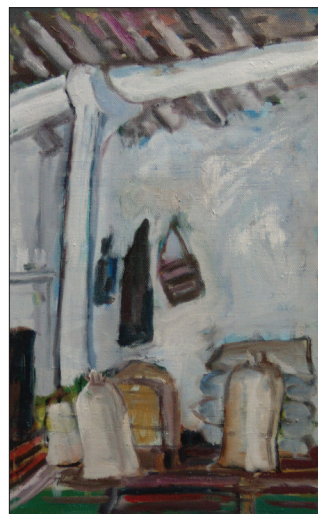
Ploaie de iulie, 1984, pânză, ulei, 104 × 118,
MNAM.

Toamna pe câmp, 1977, pânză, ulei, 129 × 165 cm,
MNAM.

Cocoș cu gâtul gol, 2010, pânză, ulei, 98 × 50 cm.

Magazie, 2017, pânză, ulei, 75 × 45 cm.

lucrării. Iar metafora papagalului ar putea explica revenirea permanentă („papagalicească”) la aceleași teme dragi inimii sale. Despre viața rurală monologhează construcțiile din imagini – case, hambare, fântâni, obiecte de muncă sau de uz cotidian ce îmbogățesc arealul existențial: *Paza câmpiei* (2017), *Cămară* (2017), *Motiv rustic* (2017), *Căpriori* (2018).

De-a lungul anilor, artistul tinde spre soluții tot mai laconice, echilibrate, un ritm riguros al formelor. Aceste tehnici de ordin decorativ nu-l conduc la o stilizare liniară. Coloritul își menține vibrațiile aeriene, transparente. Particularitățile figurativului dictează tonalitatea cromatică și maniera de a picta.

Creația lui Sergiu Galben este amplificată de estetica artei abstracte. Unele lucrări, prin echilibrul tonal și coloristic, se racordează la arta tapiseriei (*Podgorie veche*, 1994; *Reflux*, 2019), altele prin aceleași mijloace

dezvăluie ideea fragilității vieții (*Cuib*, 2012). În ansamblu însă, creația sa reflectă nevoia de unitate spirituală cu universul naturii, de exprimare lirică a sentimentelor. Cu toată diversitatea sarcinilor de creație, pictura lui „respiră”, emanând o lumină blândă.

Studierea temerară pe parcursul deceniilor a mijloacelor expresive ale picturii și perfecționarea continuă a măiestriei se combină în cazul lui Sergiu Galben cu sinceritatea constantă în artă, ca și în viață, fapt datorat și activității sale pedagogice. comunicării, timp de mulți ani, cu elevii la școala de pictură. Mulți dintre foștii săi discipoli, astăzi membri ai Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, inclusiv Sergiu Coțofan, Florina Breazu, Iraida Ciobanu, Victoria Cozmolici și alți, își amintesc cu recunoștință despre lecțiile sale, atât de utile viitoarei lor afirmări, despre răbdarea și căldura sufletească.

Costică muzicantul, 2018, pânză, ulei, 50 × 60 cm.

Floarea-soarelui, 2003, pânză, ulei, 70 × 52 cm.

Fetița în grădină, 1968, pânză, ulei, 92 × 54 cm.

BIBLIOGRAFIE

1. Chișinău în pictură (peisaje, portrete). Catalog-bibliografie [în rom., rusă]. Chișinău, 2012.
2. Ciobanu C. Colecția Pictură Națională = National Painting Collection. Muzeul Național de Artă al Moldovei [în rom., engl.]. Chișinău, 2014.
3. Grosu L. Unduioasa prospețime a culorilor lui Sergiu Galben. În: *Literatura și Arta*, 2013, 31 ianuarie.
4. Moldova. Artă contemporană = Moldova. Contemporary Art : pictură, grafică, sculptură, artă decorativă, obiect; Painting, Graphic, Sculpture, Decorative Art, Object [în rom., engl.]. Art. introd. L.Toma. Chișinău, 2006.
5. Popescu L. Un pictor al provinciei – Sergiu Galben. În: *Literatura și Arta*. 2004, 13 mai.
6. Rocaciuc V. Artele plastice din Republica Moldova în contextul sociocultural al anilor 1940–2000. Chișinău, 2011.
7. Stăvilă T. Sergiu Galben și expozițiile sale aniversare. Panoramic ART 2017–2018. Chișinău, 2019.
8. Toma L. Procesul artistic în Republica Moldova (1940–2000). Chișinău, 2018. 247 p.
9. Toma L. Sergiu Galben. Chișinău, 2020. 80 p.
10. *Izobrazitel'noe iskusstvo Moldovy. Khudozhniki So-druzhestva*. Moskva, 2013.
11. Toma L. Portret v moldavskoy zhivopisi (1940-e – 1970-e gody). Kishineu, 1983.
12. Toma L. Moldavskaya shkola sovremennoy peyza-zhnoy zhivopisi. Arkhitektura. Stroitel'stvo. Dizayn, Moskva 2005, no. 4.

Inspirație, 2011, pânză, ulei, 60 × 58 cm, MNAM.